

REGULAMENTUL DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE A SERVICIULUI DE ARBITRAJ

A.Șah clasic, șah rapid și blitz

I. DISPOZIȚII GENERALE

Art.1. Serviciul de arbitraj reprezintă totalitatea activităților depuse de către corpul de arbitri în scopul conducerii și asigurării celor mai bune condiții pentru desfășurarea competițiilor, precum și aplicării corecte a prevederilor regulamentelor elaborate de FRȘah și FIDE.

Art.2. Conducerea activității arbitrilor de șah se realizează prin Colegiul Central de Arbitri, ca organ al Federației Române de Șah, sub coordonarea unuia dintre vicepreședinți sau a unui alt membru al Consiliului Director.

Art.3. Componenta și atribuțiile Colegiului Central de Arbitri sunt conforme cu Statutul FRȘah și cu Regulamentul de organizare și funcționare a Federației Române de Șah.

II. ARBITRUL DE ȘAH

A. Obținerea calității de arbitru de șah

Art.4. Arbitrul de șah reprezintă persoana calificată și direct implicată în desfășurarea concursurilor de șah, precum și în aplicarea corectă a regulamentelor care guvernează acest sport.

Art.5. Poate deveni arbitru de șah orice cetățean al României, care a împlinit vârsta de 18 ani, posesor al diplomei de bacalaureat, fost sau actual jucător de șah, care a absolvit un curs de formare arbitri, prezintă garanții morale, este „apt pentru șah” în vederea prestării serviciului de arbitraj și nu a suferit vreo condamnare de drept comun.

Art.6. Organizarea cursurilor de formare a arbitrilor este de competența Colegiului Central de Arbitri. Examenul va fi același cu cel dat de arbitrii candidați la o categorie superioară (vezi articolul 12).

Art.7. Condițiile pentru acceptarea la cursurile de formare a arbitrilor de șah, modul de desfășurare a acestor cursuri, precum și programa analitică pentru pregătirea unitară a cursanților, se stabilesc de către Colegiul Central de Arbitri.

În lumina preocupărilor manifestate de FIDE, orice curs de formare/promovare a arbitrilor va cuprinde și un instructaj anti-cheating.

Art.8. Dosarul pe care trebuie să-l prezinte aspirantul la obținerea calității de arbitru, în momentul înscrierii la cursul de formare, trebuie să cuprindă următoarele:

- cererea de înscriere (conținând toate datele personale, apartenența sportivă prin legitimare, categoria sau titlul de clasificare sportivă, declarația pe proprie răspundere că nu se află în perioada de efectuare a unei sancțiuni disciplinare, aplicată de clubul sportiv la care este legitimat sau de către federație);
- copia diplomei de bacalaureat;
- dovada medicală care să ateste că este „apt pentru șah”;
- dovada că nu a suferit vreo condamnare de drept comun (extras de cazier);

- două fotografii tip legitimație;
- documentul fiscal care să ateste că a achitat taxele de curs și de examen.

Notă: Validarea dosarului se va face de către președintele cursului de formare a arbitrilor. Candidatul care va prezenta un dosar incomplet va fi admis la curs și la examen, dar cu condiția să aibă plătite taxele pentru acestea și de asemenea să-și completeze dosarul în termen de 30 de zile de la susținerea examenului. Depășirea acestui termen duce la anularea examenului său și la obligativitatea de a urma un nou curs. Lipsurile la nivel de documente vor fi notate în dosarul examenului de către președintele cursului de formare și vor fi prezentate candidatului, care va semna de luare la cunoștință a datei până la care trebuie să completeze dosarul.

B. Clasificarea arbitrilor

Art.9. Arbitrii de șah se clasifică pe baza următoarelor categorii și titluri:

- categoria a IV-a;
- categoria a III-a;
- categoria a II-a;
- categoria I;
- național (titlu onorific);
- arbitru FIDE;
- arbitru internațional.

Notă: Categoriile I-IV se acordă de către FRȘah în urma promovării examenului de formare (promovare), titlul de arbitru național se acordă de către FRȘah pentru merite deosebite și conduită exemplară în activitatea de arbitru (la propunerea CCA), iar titlurile de arbitru FIDE și arbitru internațional (cu categoriile A, B, C sau D) sunt acordate de către FIDE (prin înaintarea dosarelor de către FRȘah, inclusiv în cazul promovării la o categorie superioară).

C. Condiții pentru a putea arbitra

Art.10. Pentru a-și putea exercita atribuțiile, arbitrul trebuie să aibă avizul medical favorabil. Acest aviz trebuie luat la începutul fiecărui an (existența lui fiind certificată de prezența vizei medicale pe carnetul de arbitru). Spre a arbitra o competiție omologată de către FRȘah, arbitrul trebuie să aibă viza anuală plătită. Pentru competițiile omologate de către FIDE, arbitrul trebuie să aibă licență FIDE și, în cazul arbitrilor cu titluri internaționale, să urmeze reciclările periodice organizate de FIDE începând cu 1 iulie 2022, sistemul acestora urmând să fie popularizat de CCA pe site-ul FRȘah.

Pentru competițiile organizate de FRȘah, limita de vârstă a arbitrilor delegați este de 70 ani la data începerii competiției. Prin aceste competiții se înțelege: semifinale sau finale naționale de campionate individuale sau pe echipe, de juniori sau seniori, mixte, open sau feminine, școlare sau universitare, de veterani, de amatori, pentru persoanele cu dizabilități, de șah clasic, rapid sau blitz, precum și competiții pe echipe de nivel național organizate în vederea promovării (diviziile A sau B) sau alte competiții naționale care sunt cuprinse în calendarul oficial al FRȘah.

Arbitrii care au împlinit vârsta de 70 de ani pot arbitra competiții locale, interne sau internaționale, altele decât cele prevăzute la aliniatul 2.

D. Formarea și promovarea arbitrilor

Art.11. Titlul de arbitru național se acordă de către Consiliul Director, la propunerea Colegiului Central de Arbitri, arbitrilor care dețin categoria I de arbitraj sau un titlu internațional, pentru

îndelungată activitate și pentru merite deosebite în munca de arbitraj.

Orice arbitru poate înainta la FRȘah formele necesare pentru a i se acorda titlul de arbitru FIDE sau internațional, cu respectarea condițiilor impuse de FIDE. Acordarea celorlalte categorii este de competența FRȘah.

Art.12. Formarea și promovarea arbitrilor de la categoria a IV-a la a III-a, de la a III-a la a II-a și de la a II-a la categoria I se face pe bază de examen (care se poate da numai după absolvirea unui curs de formare/perfecționare). Examenul constă dintr-un test grilă, probă practică pe calculator și setarea ceasului electronic (modelele cele mai folosite la momentul respectiv). Testul grilă va fi același pentru toți candidații, dar procentajul de răspunsuri corecte necesar promovării va crește gradual cu categoria la care aspiră aceștia (50% pentru obținerea carnetului de arbitru categoria a IV-a, 60% pentru promovarea la categoria a III-a, 70% pentru promovarea la categoria a II-a și 80% pentru promovarea la categoria I). Proba practică va fi diferită ca număr și dificultate a cerințelor (acestea vor crește gradual cu categoria la care aspiră candidatul).

Art.13. Organizarea cursurilor și a examenului în vederea formării arbitrilor este de competența Colegiului Central de Arbitri. Cursurile de formare se pot desfășura și în sistem mixt: proba teoretică va avea loc online cu supraveghere pe Zoom, iar proba practică va fi susținută de candidat la un proxim concurs în care va activa ca voluntar, examinatorul având cel puțin titlul de arbitru FIDE (cu avizul prealabil al Colegiului Central de Arbitri).

Organizarea cursurilor și a examenului în vederea promovării arbitrilor este de competența Colegiului Central de Arbitri. Consiliul Director al FR Șah va desemna după fiecare modificare a Legilor Șahului (care, în principiu, are loc odată la 4 ani) un număr de 1-2 specialiști (din țară sau străinătate) ce vor alcătui comisia cu competențe în organizarea și desfășurarea cursurilor și examenelor în vederea formării și promovării arbitrilor și care vor trebui ca în maxim 3 luni de la publicarea pe site-ul FIDE a ultimei versiuni a Legilor Șahului să alcătuiască un set de întrebări dintre care vor fi selecționate cele care vor alcătui testul grilă al examenului ce urmează după un curs de formare/perfecționare. Desemnarea specialiștilor meniți să se ocupe cu desfășurarea cursurilor și examenelor în vederea formării și promovării arbitrilor trebuie făcută de Consiliul Director al FR Șah, astfel ca membrii acestei comisii să îndeplinească următoarele condiții: să fie arbitri internaționali sau arbitri FIDE și să aibă o experiență vastă în practica arbitrajului.

Art.14. Condițiile ce trebuie îndeplinite de candidați la examenul de promovare la categoria a III-a:

- a) să fi arbitrat în anul dinaintea examenului cel puțin trei turnee omologate de FRȘah;
- b) să nu fi primit sancțiuni ca arbitru în ultimii 2 ani;
- c) să posede cel puțin categoria a III-a de clasificare ca jucător de șah, obținută la șah clasic.

Art.15. Condițiile ce trebuie îndeplinite de candidați la examenul de promovare la categoria a II-a:

- a) să posede licență Swiss Manager;
- b) să fi arbitrat în anul dinaintea examenului cel puțin patru turnee omologate FIDE (cel puțin două dintre acestea să fie open-uri la care au participat mai mult de 50 de jucători);
- c) să nu fi primit sancțiuni ca arbitru în ultimii 2 ani;
- d) să posede cel puțin categoria a II-a de clasificare obținută la șah clasic ca jucător de șah.

Art.16. Condițiile ce trebuie îndeplinite de candidați la examenul de promovare la categoria I:

- a) să posede licență Swiss Manager;
- b) să fi arbitrat în ultimii doi ani dinaintea examenului, ca arbitru șef sau arbitru șef adjunct, cel

puțin patru turnee open de șah clasic omologate de FIDE (dintre care cel puțin două cu mai mult de 50 de participanți);

c) să nu fi primit sancțiuni ca arbitru în ultimii 2 ani;

d) să posede cel puțin categoria I de clasificare (obținută la șah clasic) ca jucător de șah.

Art.17. Pentru ca un arbitru să fie propus a i se acorda titlul de arbitru național, trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a) să dețină categoria I sau un titlu internațional;

b) să fie arbitru de șah cu o vechime de cel puțin 10 ani; pentru maeștri FIDE, maeștri internaționali și mari maeștri, acest termen poate fi redus la jumătate;

c) să fie cunoscut în activitatea competițională ca un arbitru competent, integru și autoritar;

d) să dea dovadă de prestanță, personalitate, interpretare corectă a prevederilor regulamentare, promptitudine și hotărâre;

e) să fi arbitrat, pe parcursul ultimilor 6 ani, ca arbitru șef sau secund, cel puțin 3 finale ale Campionatelor naționale individuale (sau pe echipe) de seniori, seniore și/sau cel puțin 3 competiții mondiale/europene;

f) să posede cunoștințe de limbi străine de uz internațional (engleză, franceză, rusă sau spaniolă), cel puțin la nivelul terminologiei șahiste din Legile Șahului.

Art.18. Un arbitru poate fi propus la FIDE pentru primirea titlului de arbitru FIDE sau internațional numai dacă îndeplinește condițiile și normele cerute în FIDE Handbook B.06.

Art.19. Arbitrii care doresc preschimbarea vechiului carnet de arbitru (eliberat înainte de anul 2002) trebuie să urmeze un curs de reciclare, după care pot să dea examen pentru reprimirea categoriei pe care au avut-o.

Art.20. Arbitrii sunt obligați să-și achite anual viza FRȘah.

Membrii Colegiului Central de Arbitri sunt scutiți de plata acestei taxe.

E. Organizarea examenului de obținere a calității de arbitru și de promovare la o categorie superioară. Testarea arbitrilor de șah în vederea cooptării în lotul național de arbitri. Testarea periodică a arbitrilor de șah.

Art.21. Metodologia „testării arbitrilor de șah în vederea cooptării în lotul național de arbitri” va fi alcătuită de către Consiliul Director al FRȘah, cu avizul consultativ al Colegiului Central de Arbitru și publicată pe site-ul FRȘah cu cel puțin 2 săptămâni înainte de testare.

Art.22. Metodologia «testării periodice a arbitrilor de șah» va fi alcătuită de către Colegiul Central de Arbitri, aprobată de Consiliul Director al FRȘah și publicată pe site-ul FRȘah (la cel mult 2 luni după intrarea în vigoare a modificărilor pe care FIDE le operează la «Legile șahului»). Astfel de testări, care în mod obligatoriu trebuie să includă și latura anti-cheating, vor avea loc periodic, dar un arbitru, pentru a putea să arbitreze, va trebui să dea cel puțin o astfel de testare în intervalul uzual (4 ani) dintre aparițiile oficiale ale Legilor Șahului pe site-ul FIDE ultima fiind datată 1 ianuarie 2018. Rezultatul testării este valabil până la intrarea în vigoare a proximei apariții oficiale a «Legilor șahului», cu o perioadă de grație care poate merge până la finalul anului respectiv, în funcție de cum decide Colegiul Central de Arbitri.

F. Lotul național de arbitri

Art.23. Odată la doi ani, Colegiul Central de Arbitri întocmește o listă cu arbitrii care pot fi

delegați la competițiile oficiale organizate de FRȘah (aceștia alcătuiesc lotul național de arbitri). Lotul național este structurat după cum urmează:

- Lotul A
- Lotul B - tineret (arbitrii cooptați în acest lot să nu fi împlinit 35 de ani la data examenului)

Art.24. Pentru a putea fi cooptat în lotul național, un arbitru trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a. pentru arbitrii din lotul A

- să fi activat în ultimii 2 ani;
- să dețină cel puțin categoria a II-a de arbitru sau un titlu internațional (FA sau IA)
- să nu fi avut în ultimii 2 ani una dintre sancțiunile de la art.38;

Lotul A va cuprinde maxim 20 locuri pentru arbitri (unele putând rămâne neocupate), plus 3 arbitre (acestea vor fi primite la examen fără condiționare de categorie, dar având minimum 1 concurs arbitrat).

b. pentru arbitrii din lotul B – tineret

- să fi activat în ultimii 2 ani;
- să aibă minimum cat.III
- să nu fi avut în ultimii 2 ani una dintre sancțiunile de la art.38;

Lotul B – tineret va cuprinde maxim 8 locuri pentru arbitri (unele putând rămâne neocupate), plus 2 arbitre (acestea vor fi primite la examen fără condiționare de categorie, dar având minimum 1 concurs arbitrat).

Examenul de intrare în lotul național se dă odată la doi ani, preferabil în trimestrul I, într-o locație unică.

Modalitatea de alcătuire a comisiei de examinare este similară celei de la art. 13, bibliografia fiind stabilită de FRȘah.

Dacă examinatorul este de peste hotare, întrebările din testul întocmit de acesta vor fi traduse. În cazul necompletării numărului de locuri la unul dintre loturi (sau la ambele), se va organiza o sesiune suplimentară, în aceleași condiții ca prima, la interval de 6 luni.

Dacă, pe durata stării de alertă, un arbitru internațional sau arbitru FIDE – membru al lotului – are Covid (sau este carantinat) în ziua examenului de lot, Consiliul Director poate decide prelungirea cu 6 luni a calității de membru de lot a respectivului.

Dacă în lot nu va fi nicio arbitră și dacă vor fi solicitări pentru competițiile oficiale ale FRȘah pentru asistență anti-cheating, aceasta va putea fi făcută de către o arbitră desemnată de organizator (chiar dacă nu este în lotul național), cu viza anuală FRȘah achitată și cu viza medicală la zi.

G. Delegarea arbitrilor

Art.25. Pentru competițiile organizate de FRȘah, delegarea arbitrilor se face la propunerea Colegiului Central de Arbitri, care poate recurge la consultare cu organizatorul desemnat de FRȘah. Aceste propuneri vor fi înaintate spre aprobare Consiliului Director al FRȘah. Pentru competițiile private omologate FRȘah și FIDE, arbitrii vor fi propuși de organizatori.

Delegarea arbitrilor români din compunerea brigăzilor de la competițiile din calendarul ECU sau FIDE, organizate în România, se va face de către Federația Română de Șah, la propunerea Colegiului Central de Arbitri. Dacă numărul arbitrilor disponibili (membri ai lotului național) este insuficient pentru o anumită competiție, Colegiul Central de Arbitri, după consultarea cu organizatorul, va propune arbitri suplimentari, chiar dacă aceștia nu fac parte din lot.

Art.26. Desemnarea arbitrilor la competițiile interne și internaționale organizate de FRȘah va avea loc, în principiu, cu cel puțin 30 zile înainte de data începerii competiției. Arbitrii delegați vor trebui să-și anunțe indisponibilitatea către Colegiul Central de Arbitri, care i-a delegat, cu cel puțin 7 zile înainte de data începerii competiției, eventuale întârzieri față de acest termen putând fi justificate doar de forța majoră.

Art.27. Arbitrul șef al unei competiții naționale va fi un Arbitru Internațional sau un Arbitru FIDE.

Art.28. Arbitrii delegați la competițiile organizate de FRȘah vor fi oficializați prin Hotărâre a Consiliului Director.

Art.29. Documentele pe care arbitrul șef, împreună cu ceilalți arbitri, este obligat să le întocmească pentru organizarea, desfășurarea și finalizarea unui concurs vor trebui să cuprindă: fișierul Swiss Manager (care trebuie să includă obligatoriu cluburile la care sunt legitimați jucătorii și, în cazul jucătorilor nou legitimați, data nașterii), fișier de calcul CIV etc. precum și raportul de arbitraj. În afara documentelor mai sus arătate se recomandă să se întocmească, pentru informarea organizatorului, jucătorilor și spectatorilor, diagrame, tabele, lista comisiei de apel, extrase din regulamente etc., care vor fi expuse la vedere în incinta locurilor de desfășurare a concursurilor.

Art.30. În problema jucătorilor care se declară transgender, arbitrii vor aplica legislația României, care nu favorizează noțiunea de gen în detrimentul celei de sex biologic.

III. DREPTURI, ÎNDATORIRI ȘI RECOMPENSE

Art.31. Arbitrii de șah au următoarele drepturi:

- a) să fie delegați ca arbitri la diferite competiții, în funcție de competență și de categoria de clasificare;
- b) să primească baremul legal de arbitraj, conform reglementărilor oficiale; să li se asigure masa sau contravaloarea în lei a acesteia, cazarea, precum și decontarea cheltuielilor de transport;
- c) să fie stimulați pentru activitatea deosebită;
- d) să se prezinte la examenul de promovare în categorie și la examenul de lot național, cu îndeplinirea condițiilor prevăzute.

Art.32. Arbitrii de șah au următoarele îndatoriri:

- a) să cunoască foarte bine și să aplice întocmai Regulamentul FIDE al jocului de șah («Legile șahului»);
- b) să aibă un calculator pe care este instalat programul Swiss Manager cu licență (cerință valabilă pentru arbitrii cu minim cat.II) și să asigure buna desfășurare din punct de vedere tehnic a concursului, să afișeze cu operativitate, inclusiv pe internet, rundele și rezultatele, să pună la dispoziția organizatorului rundele și clasamentele intermediare și finale. Organizatorul trebuie să asigure accesul la internet și consumabilele (hârtie, cartușe/toner pentru imprimantă etc.);
- c) să manifeste permanentă preocupare în direcția cunoașterii noutăților care apar în domeniul regulamentelor, a precizărilor FRȘah și FIDE privind interpretarea acestora, frecventarea în acest scop a cursurilor de perfecționare organizate de FRȘah, precum și consultarea permanentă a site-ului arbiters.fide.com;
- d) să dea dovadă de cinste, corectitudine, principialitate și imparțialitate, de exigență în aplicarea riguroasă (dar nu rigidă) a prevederilor regulamentare;

- e) să promoveze un climat civilizat, de respect reciproc între jucători;
- f) să dea dovadă de receptivitate și înțelegere față de cerințele jucătorilor în orice situație, urmărind rezolvarea acestora; fără încălcarea prevederilor regulamentare;
- g) să-și îndeplinească atribuțiile fără să deranjeze pe jucători, să fie o prezență discretă, dar eficientă în sala de joc, să nu admită în nicio împrejurare tulburarea liniștii și ordinii pe timpul desfășurării concursului;
- h) conduita, modul de comportare în general și însăși ținuta vestimentară a arbitrilor trebuie să constituie în orice ocazie un model pentru jucători;
- i) consumul de alcool, ținuta vestimentară neîngrijită, folosirea unui limbaj neadecvat, acceptarea unor compromisuri, falsificarea rezultatelor sau a clasamentelor, nerespectarea în general a prevederilor regulamentare, a programului de concurs nu pot și nu trebuie să caracterizeze un arbitru de șah, sunt străine noțiunii de sport, fiind sancționate cu toată severitatea;
- j) să urmărească un număr cât mai mare de partide în fiecare rundă, în special când există crize de timp;
- k) să nu lase sectorul nesupravegheat (părăsind sala, mergând la alte partide etc.);
- l) nu este admis pentru arbitri să stea pe scaune în fața computerului (lăsându-și partidele nesupravegheate), cu excepția cazului în care sunt mandatați în mod expres de către arbitrul-șef pentru acest lucru;
- m) să arate spirit de echipă și să coopereze în cel mai bun mod cu ceilalți arbitri;
- n) sarcina unui arbitru într-o competiție este, în principal, o muncă de echipă, iar arbitrii se vor ajuta și susține reciproc în orice situație, pentru a evita, pe cât posibil, apariția oricărei probleme în timpul partidelor;
- o) arbitrul trebuie să se consulte cu arbitrul-șef în orice situație când el nu se simte pe deplin pregătit în luarea unei decizii;
- p) să cunoască la perfecție manevrarea ceasurilor electronice folosite în competiție;
- q) să evite pe durata jocului posibila interferență dintre calitatea lor de arbitru și cea de antrenor;
- r) să poarte, la competițiile șahiste, badge-ul sau insigna de arbitru;
- s) să-și anunțe din timp indisponibilitatea în cazul când, din diferite motive, nu poate onora delegarea primită;
- t) să contribuie activ la apărarea prestigiului și autorității arbitrilor de șah, a FRȘah și a organelor sportive teritoriale și centrale;
- u) la Campionatele Naționale pe Echipă (Superliga Open, Superliga Feminină și Divizia A) arbitrii nu au voie să fie legitimați la cluburile participante. În acest sens, un arbitru poate fi împrumutat la alt club strict pe perioada competiției, cu taxă zero.

Art.33. Pentru realizări deosebite obținute în activitatea de arbitraj se pot acorda următoarele recompense:

- a) diplome sau distincții;
- b) cupe sau plachete;
- c) evidențieri pe site-ul FRȘah;
- d) recompense în bani sau obiecte;
- e) ridicarea unei sancțiuni primite anterior.

IV. DISCIPLINĂ, ABATERI ȘI SANCTIUNI

Art.34. Încălcarea de către arbitri a obligațiilor ce le revin, inclusiv a normelor de comportare, constituie abateri disciplinare, fiind sancționate cu toată severitatea, conform prevederilor prezentului regulament.

Art.35. Cauzele de natură disciplinară se soluționează de Colegiul Central de Arbitri cu aprobarea Consiliului Director al FRȘah.

Art.36. Pornirea acțiunii de constituire a unui caz de indisciplină se poate fundamenta pe orice fapte legate de exercitarea calității de arbitru sau de fapte intrând sub incidența legii, care, deși săvârșite în afara activității de arbitraj, sunt de natură să aducă prejudicii prestigiului arbitrului respectiv sau corpului de arbitri.

Art.37. Abaterile ușoare săvârșite de arbitri pot fi sancționate, în raport cu gravitatea lor, cu:

- a) avertisment verbal;
- b) avertisment scris;

Art.38. Abaterile majore săvârșite de arbitri pot fi sancționate, în raport cu gravitatea lor, cu:

- a) suspendare din activitatea de arbitraj pe timp limitat;
- b) retrogradare la o categorie inferioară;
- c) excludere definitivă din activitatea de arbitraj, această sancțiune fiind înaintată spre ratificare către Consiliul Director al FRȘah.

Art.39. Diferitele abateri disciplinare ale arbitrilor se judecă pe baza sesizărilor scrise primite de la organele sportive locale, organizatori și sportivi prezenți la competiția respectivă.

Art.40. Hotărârile de sancționare a arbitrilor sunt executorii de la data pronunțării lor.

Art.41. Arbitrul sancționat disciplinar poate face contestație la FRȘah în termen de 5 zile de la data primirii comunicării. Hotărârea de respingere a contestației poate fi atacată la Comisia de Apel în termen de 14 zile de la primirea comunicării. Ridicarea sancțiunii constituie o stingere a efectelor măsurii disciplinare și se poate cere de către cel în cauză după trecerea unei perioade de jumătate din timpul prevăzut în sancțiune. Arbitrii care au mai fost sancționați nu beneficiază de acest drept. Ridicarea sancțiunii este dispusă, în limita competenței, de către Colegiul Central de Arbitri, cu aprobarea Consiliului Director al FRȘah.

V. ÎNCETAREA ACTIVITĂȚII DE ARBITRAJ ȘI REÎNCADRAREA CA ARBITRU

Art.42. Activitatea unui arbitru încetează de drept în următoarele situații:

- a) neprimirea vizei medicale obligatorii;
- b) retragere din activitate (pe baza unei cereri scrise);
- c) excludere din corpul de arbitri;

Art.43. Lipsa din activitate pe o perioadă de peste 4 ani atrage după sine trecerea în categoria arbitrilor inactivi. Dreptul de arbitraj, în acest caz, poate fi redobândit numai în baza urmăririi unui curs de reciclare și a promovării examenului ce-l succede.

Art.44. Excluderea din corpul de arbitri nu se poate face decât pe baza unei decizii a Colegiului Central de Arbitri, cu aprobarea Consiliului Director și va intra în vigoare numai după comunicarea oficială, în scris, făcută de FRȘah. Arbitrul în cauză are dreptul de a contesta la Comisia de Apel această decizie, în termen de 15 zile de la primirea în scris a comunicării. În caz contrar, hotărârea rămâne definitivă.

Art.45. Arbitrii care se fac vinovați de abateri foarte grave, incompatibile cu etica sportivă, vor fi excluși definitiv din corpul de arbitri, fără drept de revenire în activitate.

Art.46. Reintegrarea în activitatea de arbitraj poate fi aprobată de Colegiul Central de Arbitri în următoarele situații:

- a) reprimirea vizei medicale de către arbitrii declarați anterior inapți din acest punct de vedere;
- b) arbitrii care s-au retras din activitate pe baza unor motive pe deplin justificate și care manifestă dorința de reactivare.

VI. DISPOZIȚII FINALE

Art.47. Colegiul Central de Arbitri, în colaborare cu FRȘah, va ține evidența arbitrilor, cu următoarele date:

- a) numele și prenumele, anul nașterii, localitatea de domiciliu, adresa de e-mail, număr de telefon;
- b) categoria de clasificare ca arbitru și data obținerii ei;
- c) competițiile arbitrate;
- d) numerele de licență Swiss Manager ale arbitrilor sau denumirile lor.

Art.48. Orice probleme în legătură cu activitatea de arbitraj, neprevăzute în prezentul regulament, se vor soluționa de către Colegiul Central de Arbitri, cu aprobarea Consiliului Director al FRȘah

.

B. Compoziție șahistă / Dezlegări

Art.1 Formarea și perfecționarea arbitrilor pentru compoziția șahistă și dezlegări se face de către Comisia Centrală de Compoziție Șahistă a FRȘah, dintre dezlegătorii sau compozitorii cu categorii sportive, afirmați în competițiile interne sau externe și care au dovedit, prin materialele furnizate organizatorilor competițiilor de profil, că stăpânesc corect criteriile și terminologia tehnică din domeniu.

Art.2 Orientarea spre arbitraj se poate face printr-o solicitare a candidatului către Comisia Centrală de Compoziție Șahistă a FRȘah, care o va analiza și, în cazul aprobării, o va înainta Colegiului Central de Arbitri al FRȘah, în perspectiva organizării unui curs specific de formare/promovare. În cazul descoperirii unor elemente talentate printre cei ce jurizează concursuri aflate în afara egidei FRȘah, Comisia Centrală de Compoziție Șahistă a FRȘah le poate propune acestora înaintarea unei asemenea solicitări. Indiferent de cale, este necesar ca măcar la primul arbitraj încredințat să se asigure și supravegherea de către un arbitru experimentat.

Art.3 În funcție de pregătire și de calitatea serviciului de arbitraj prestat, arbitrii la compoziție șahistă/dezlegări pot primi, la cerere, următoarele categorii de clasificări sportive, acordate de către Comisia Centrală de Compoziție Șahistă a FRȘah:

- a. Categoria a IV-a: se acordă arbitrului care a absolvit cursul de formare, cu condiția să aibă minim categoria I de clasificare sportivă la dezlegări sau categoria a II-a la compoziție.
- b. Categoria a III-a: se acordă unui arbitru de categoria a IV-a, care în 3 ani consecutivi (după obținerea categoriei a IV-a) a efectuat 2 arbitraje omologate la concursuri organizate în țară sau în străinătate; se face dovada prin copia după paginile imprimate ale publicației în care au apărut și s-au definitivat referatele respective.

- c. Categoria a II-a: se acordă unui arbitru de categoria a III-a, care în 5 ani consecutivi (după obținerea categoriei a III-a) a efectuat 3 arbitraje omologate la concursuri organizate în țara sau 2 din străinătate; se face dovada prin paginile imprimate ale publicației în care au apărut și s-au definitivat referatele respective.
- d. Categoria I: se acordă unui arbitru de categoria a II-a, care în 5 ani consecutivi (după obținerea categoriei a II-a) a efectuat 3 arbitraje omologate la concursuri organizate în țară sau 2 din străinătate; preponderent pentru genurile prin care a devenit candidat de maestru la compoziție; se face dovada prin copia după paginile imprimate ale publicației în care au apărut și s-au definitivat referatele respective.
- e. Categoria ARBITRU NAȚIONAL: se acordă de către FRȘah, la propunerea înaintată de către Comisia Centrală de Compoziție Șahistă unui arbitru cu vechime de minimum 10 ani, cu prestigiu recunoscut, deținător al categoriei I care, în 5 ani consecutivi (după obținerea categoriei I), a efectuat 3 arbitraje omologate la concursuri organizate în țară și în străinătate; se face dovada prin copia după paginile imprimate ale publicației în care au apărut și s-au definitivat referatele respective.
- f. Categoria ARBITRU INTERNAȚIONAL LA COMPOZIȚIE ȘAHISTĂ: se acordă pe baza dosarului înaintat de solicitant, numai de către WFCC (Federația Mondială pentru Compoziție Șahistă), potrivit prevederilor Comisiei sale de Clasificări, la propunerea Comisiei Centrale de Compoziție Șahistă a FRȘah, aprobată de Consiliul Director al FRȘah.
- g. Categoria ARBITRU FIDE PENTRU DEZLEGĂRI: se acordă pe baza dosarului înaintat de solicitant, numai de către WFCC (Federația Mondială pentru Compoziție Șahistă), potrivit prevederilor Comisiei sale de Clasificări, la propunerea Comisiei Centrale de Compoziție Șahistă a FRȘah, aprobată de Consiliul Director al FRȘah.

Art.4 Promovarea arbitrilor se face pe bază de examen. Examenul constă din două probe: o lucrare teoretică scrisă și o probă cu caracter practic. Comisia de examinare se numește de către Comisia Centrală de Compoziție Șahistă, cu avizul Colegiului Central de Arbitri.

Art.5 Arbitrajul reprezintă îndeplinirea atribuțiilor arbitrului la concursurile de probleme și studii (conform „Codex pentru Compoziția Șahistă”, 2019).

În absența unor condiții sau restricții aplicabile turneului, atribuțiile normale ale arbitrului la compoziție sunt următoarele:

- a. Să se asigure de cunoașterea formei finale a fiecărei compoziții eligibile (adică forma ce încorporează toate modificările și corecturile făcute de compozitor înainte de data limită);
- b. Să elimine toate compozițiile care nu se conformează temei sau altor cerințe ale turneului;
- c. Să ia în considerație toate compozițiile selecționabile în forma lor finală;
- d. Să decidă care dintre compozițiile selecționabile au, în opinia lui, un nivel estetic suficient de înalt pentru a fi distinse;
- e. Să se asigure, pe cât posibil, ca niciuna dintre compozițiile pe care ar dori să le clasifice nu este anticipată și să țină seama de orice anticipare parțială pe care o cunoaște;
- f. Să întocmească un referat (raport de arbitraj), clasând compozițiile în ordinea valorii stabilite în judecata sa și să le separe în grupe ca: premii, mențiuni de onoare și laude/recomandări (plasând în fiecare grupă atâtea câte consideră că merită), adăugând comentariile pe care le consideră necesare;
- g. Să trimită referatul directorului de turneu, în termenul stabilit de către organizatori;
- h. Să ia în considerare toate obiecțiunile privind referatul său, pe care i le transmite directorul, să comunice prompt directorului părerea sa, incluzând eventualele modificări ale referatului, ce decurg în consecință;

Art.6 Tabloul sarcinilor de arbitraj la dezlegări cuprinde următoarele sarcini și activități:

- a. selectarea problemelor pentru concurs în funcție de cunoștințele specifice necesare grupei de concurenți, tipuri de enunțuri, proporția numărului de mutări și numărul total de probe;
- b. stabilirea prealabilă a rețelei de mutări ce se punctează și a numărului de puncte ce se atribuie, aprecierea timpului total acordat pentru rezolvarea completă, potrivit complexității problemelor și gradului de cunoștințe necesare pe categorii de concurenți;
- c. formalități de înscriere, repartizare pe grupe și dispunere la mese a concurenților, distribuirea foilor de concurs;
- d. asistență acordată concurenților privind modul de operare și interpretarea instrucțiunilor de concurs;
- e. supravegherea anti-cheating, colectarea foilor cu soluții și marcarea timpului consumat de fiecare concurent;
- f. afișarea la loc vizibil a soluțiilor complete și a baremurilor de punctaj;
- g. aplicarea baremului de punctaj pe soluții prin confruntarea cu mutările cerute;
- h. întocmirea și afișarea clasamentelor, stabilirea clasificării concurenților după grupe de vârstă, sex etc.;
- i. interpretarea corectitudinii soluțiilor transcrise, revizuirea punctajului acordat pentru deplina lui concordanță, rezolvarea contestațiilor;
- j. întocmirea documentației ce se înaintează la FRȘah, verificarea îndeplinirii cerințelor pentru categoriile de clasificare sportivă.

Art.7 Abaterile săvârșite de arbitri vor fi sancționate, în raport cu gravitatea lor, de către Colegiul Central de Arbitri, la propunerea Comisiei Centrale de Compoziție Șahistă, cu:

- a) avertisment scris;
- b) suspendare din activitatea de arbitraj pe timp limitat;
- c) excluderea din arbitraj.

Hotărârea de sancționare poate fi atacată la Consiliul Director al FRȘah și, în cazul unei respingeri, la Comisia de Apel.

Regulamentul de Organizare și Funcționare a Serviciului de Arbitraj la șah clasic, șah rapid, blitz și compoziție/dezlegări a fost aprobat în ședința Consiliului Director al FRȘah din data de 14.02.2022 prin Hotărârea Consiliului Director Nr.12